

Zenon Grocholewski

"La famiglia cristiana nel mondo contemporaneo (Documenti ufficiali della quinta assemblea del sinodo dei vescovi. Sintesi originali degli interventi dei padri", a cura di Gino Concetti, Roma 1980 : [recenzja]

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 25/3-4, 240-242

1982

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

La famiglia cristiana nel mondo contemporaneo (Documenti ufficiali della quinta assemblea del sinodo vescovi. Sintesi originali degli interventi dei padri), a cura di Gino Concetti, Roma, Edizioni Logos, 1980

Piąte Zgromadzenie Ogólne Synodu Biskupów, które odbyło się w dniach od 26 września do 25 października 1980, poświęcone „*zadaniom rodziny chrześcijańskiej w świecie współczesnym*”, z konieczności musiało dotknąć problemów, które są przedmiotem zainteresowań kanonistów (małżeństwo jako pakt, jedność, nierozzerwalność, znaczenie miłości małżeńskiej, itp.).

Omawiana książka, o charakterze dokumentalnym, ukazała się w miesiąc po zakończeniu tegoż Zgromadzenia, toteż stanowi pierwsze całościowe sprawozdanie z tego wydarzenia. Jej redaktorem jest Gino Concetti, profesor zwyczajny teologii moralnej na Papieskim Ateneum „Antonianum” w Rzymie, redaktor dziennika watykańskiego „*L'Osservatore Romano*”, autor kilku książek. Między innymi opracował on pierwsze Zgromadzenie Synodu Biskupów, mające również ważne znaczenie dla kanonistyki (*Bilancio e documenti del Sinodo dei vescovi*, Milano 1968).

We wstępie (ss. 3—35), G. Concetti omawia po krótko instytucję Synodu Biskupów, strukturę i zadania; następnie naświetla powód wybrania tematu o rodzinie; przedstawia przygotowanie Piątego Zgromadzenia Ogólnego (dokument przygotowawczy, wysłany do poszczególnych Konferencji biskupów, oraz na podstawie nadesłanych uwag opracowane „*instrumentum laboris*”), jej przebieg oraz problematykę dyskusji Synodu i dokumentu końcowego, przedłożonego Ojcu świętemu, uwypuklając zwłaszcza problemy kluczowe (przekazywanie życia; sytuacja rozwiedzionych, którzy zawarli nowe małżeństwo; stosunek do lansowanego obecnie prawa stopniowego zaangażowania się w małżeństwie; konkretne propozycje pastoralne).

Pierwsza część (ss. 37—64) zawiera przemówienia i homilie Ojca świętego wygłoszone podczas czy też z okazji Synodu oraz jego list skierowany do biskupów, kapłanów i wiernych zapowiadający Piąte Zgromadzenie Ogólne Synodu.

Druga część, centralna (ss. 65—269), przedstawia przebieg dyskusji synodalnej w porządku chronologicznym, według 27 zebrań ogólnych (zw. „*congregazioni*”), odbytych podczas omawianego Zgromadzenia. Poszczególne wypowiedzi uczestników Zgromadzenia podane są w streszczeniu według oficjalnych komunikatów biura prasowego Sekretariatu Synodu, co zdaje się gwarantować im autentyczność i wierność z tekstem oryginalnym. By uczynić lekturę bardziej przejrzystą, każdej wypowiedzi został nadany tytuł (co jest niewątpliwie rzeczą pożyteczną, oczywiście o ile się zbyt nie polega na tych tytułach, podkreślających jedynie element każdej wypowiedzi), oraz wskazany autor.

Zawartość tej części książki przedstawia się następująco:

- Ss. 69—172: dyskusja w auli synodalnej, ciągnąca się przez dwa-nastacie zebrań ogólnych, oraz jej streszczenie dokonane przez Kard. J. Ratzingera podczas trzynastego zebrania ogólnego, kończącego pierwszą część Zgromadzenia.
- Ss. 173—187: interwencje pisemne przekazane w tzw. „circoli minores”, czyli grupach językowych, których było jedenastacie (3 języka angielskiego, 2 francuskiego, 1 niemieckiego, 3 hiszpańsko-portugalskiego, 1 włoskiego i 1 łacińskiego).
- Ss. 189—209: sprawozdania z dyskusji odbytych w poszczególnych grupach językowych, odczytane podczas czternastego i piętnastego zebrania ogólnego.
- Ss. 211—241: wypowiedzi licznych Ojców Synodu, dokonane podczas szesnastego, siedemnastego i osiemnastego zebrania ogólnego, na temat sprawozdań z prac grup językowych, by je uzupełnić lub uściślić. Podczas tych wypowiedzi można też zauważyć wpływ uprzedniego spotkania Ojców Synodalnych z licznymi rodzinami na placu św. Piotra, potem w auli audiencyjnej oraz przede wszystkim w auli samego Synodu, gdzie uczestnicy Synodu wysłuchali wiele świadectw konkretnych realizacji małżeństwa.
- Ss. 243—167: sprawozdania z aktywności poszczególnych Dykasterii Kurii Rzymskiej, odczytane podczas zebrań ogólnych, od dziewiętnastego do dwudziestego czwartego. Oczywiście ta część Synodu nie dotyczy rodziny, lecz stało się już zwyczajem, że w ostatniej fazie Zgromadzeń synodalnych Kuria Rzymska informuje przedstawicieli Episkopatów z całego świata o swej pracy.
- S. 269: informacja o ostatnich trzech zebraniach ogólnych (dwudziestym piątym i następnym), podczas których zostały opracowane dokumenty końcowe, tzn. „Oreddie do rodzin” oraz 43 wnioski („proposizioni”) dostarczone Ojcu świętemu, by mógł je wykorzystać w zredagowaniu własnego dokumentu; a także o interwencji przełożonego generalnego Braci Szkolnych odnośnie problemu wychowania do małżeństwa.

Warto zaznaczyć użyteczność krótkich *wprowadzeń*, które Concetti umieścił przed przedstawieniem poszczególnych etapów prac Zgromadzenia (ss. 67—68, 173, 189, 211, 243, 269), ilustrowając ich przebieg.

W końcowej, *trzeciej części* książki (ss. 271—288) został umieszczony tekst wspomnianego „Oreddie Synodu do rodzin chrześcijańskich” oraz przemówienia Ojca świętego na zakończenie prac Piątego Zgromadzenia Ogólnego.

Mając powyższe przed oczyma, nie trudno ocenić wartość książki. Nie jest ona ani pełną dokumentacją prac Piątego Zgromadzenia Ogólnego Synodu Biskupów, ani też opracowaniem naukowym i krytycznym tychże prac. Jest natomiast zwięzłym i przejrzystym sprawozdaniem, przeznaczonym dla szerokich kręgów i użytecznym dla każdego, kto pragnie zapoznać się krótko, a zarazem obiektywnie, z problematyką i poszczególnymi wypowiedziami Zgromadzenia, o którym mo-

wa, tak bardzo ważnego z punktu widzenia teologicznego, kanonicznego i pastoralnego, a także i psychologicznego. Wartość pracy wynika też z faktu, że dotychczas są „sub secreto” zarówno teksty oryginalne wypowiedzi Ojców Synodu, jak też 43 wspomniane „wnioski”.

Mimo, że książka ma charakter sprawozdawczy, bardzo użytecznym byłby na końcu indeks rzeczowy oraz indeks nazwisk.

Zenon Grocholewski

Giuseppe Lobina, Parroci e parrocchie, Libreria Editrice Leoniana, Roma 1979, ss. 216

Ks. G. Lobina, obecnie pracownik Kongregacji Zakonów i Instytutów Świeckich, znany jest wśród kamonistów zwłaszcza z publikacji na temat sprawiedliwości administracyjnej w Kościele, wśród których dwie zostały wydane w formie niewielkich pozycji książkowych (*La competenza del Supremo Tribunale della Segnatura Apostolica con particolare riferimento alla „Sectio Altera” e alla problematica rispettiva*, Roma 1971; *Elementi di procedura amministrativa canonica*, Roma 1973). W obecnej książce formatu „poket” (10,8 × 18 cm.), dotyczącej „proboszczów oraz parafii” i przeznaczonej dla szerokich kręgów czytelników, A. nawiązuje w pewnym stopniu do wspomnianej tematyki, choć problem którym się zajął ma szerszy wydźwięk duszpasterski i prawny.

W pierwszym rozdziale, zatytułowanym *Parafia i piastujący urzędy kościelne* (ss. 7—83), Lobina szkicuje nowe pojęcie parafii, jakie wyłania się z dokumentów soborowych, posoborowych oraz prac przygotowawczych Papieskiej Komisji do rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego. Podkreśla zwłaszcza trzy aspekty: a) wykonywanie funkcji proboszcza w imieniu biskupa; b) związek parafii z diecezją i Kościołem powszechnym; c) odpowiedzialność osobistą proboszcza, także w przypadku powierzenia parafii pewnej ekipie księży *in solidum*. W związku z tym ostatnim aspektem omawia nowe formy duszpasterstwa parafialnego (powierzenie kilku parafii jednemu księdzu; kolegium księży spełniające duszpasterstwo w kilku parafiach równocześnie; powierzenie parafii osobie, która nie jest księdzem).

Następnie A. zajmuje się po krótko problemami parafii, tzn. zasadą terytorialności i jej wyjątkami, powierzeniem parafii zakonnikom (umieszcza też wzór umowy w sprawie powierzenia parafii zakonowi, opracowany we Włoszech i potwierdzony przez Stolicę Apostolską, nieco prostszy niż wzór polski, zatwierdzony przez ks. Prymasa w roku 1974), oraz normami dotyczącymi erekcji nowych parafii. Po czym przechodzi do kwestii proboszcza, by omówić: jego figurę prawną i współpracowników; kwalifikacje wymagane na ten urząd; mianowanie proboszcza i powierzenia mu parafii przez biskupa, wraz z pro-